

Tlačová správa

o vydaní **medzinárodnej správy o zdraví a správaní školákov** v ich sociálnom kontexte.

V Košiciach, 15.3.2016

Aktuálne informácie o zdraví a správaní školákov z viac než 40 krajín Európy a Severnej Ameriky prináša Medzinárodná správa štúdie "Health Behaviour in School-Aged Children" (ďalej len HBSC), ktorá bude predstavená verejnosti 15.3.2016 v Bruseli. Správy o tejto udalosti budú dostupné na webovej stránke bit.ly/hbsc2016.

Výskumný tím z Ústavu psychológie zdravia Lekárskej fakulty UPJŠ sa podieľal na výskume v rámci rozsiahlej štúdie HBSC, ktorú realizovala Regionálna kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) pre Európu v rokoch 2013/2014. Zamerala sa na výskum zdravia, životného štýlu a rizikového správania u žiakov základných škôl vo veku 11, 13 a 15 rokov. Národnú správu ako i porovnanie zistení z krajín susediacich so Slovenskom nájdete na www.coherent.sk.

„Pretransformovanie získaných údajov nielen medzi vedeckú verejnosť ale aj na úroveň školských, zdravotníckych alebo komunitných zariadení, do psychologických poradní alebo aj priamo medzi zainteresovaných mladých ľudí predstavuje výrazný benefit. Umožňuje zvyšovať úroveň poznania, rozširuje chápanie a umožňuje nachádzať a realizovať intervencie či smerom k posilneniu alebo potlačeniu zistených javov,“ konštatuje MUDr. Darina Sedláková, MPH, riaditeľka Kancelárie WHO na Slovensku.

„Medzinárodná správa sumarizuje a vyhodnocuje údaje od 219 460 školákov a na jej príprave sa podieľalo viac ako 300 výskumníkov. Vďaka nej vieme ako sa slovenskí školáci líšia od svojich rovesníkov v ostatných krajinách i to ako sa mení ich zdravie a vzorce správania.“ uvádza prof. Andrea Madarasová Gecková, PhD, koordinátorka slovenského HBSC tímu a prednostka Ústavu psychológie zdravia Lekárskej Fakulty, Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

ZDRAVIE

V oblasti zdravia bol zaznamenaný pozitívny výsledok pri sledovaní lekársky ošetrovaných úrazoch. Vo vekovej skupine 11 a 13 rokov patríme medzi krajiny s najnižším výskytom a sme výrazne pod priemerom HBSC krajín. Na Slovensku, približne 30% dievčat a 40% chlapcov uviedlo aspoň jeden úraz v uplynulých 12 mesiacoch.

Nadhmotnosť a obezita je u slovenských školákov vo všetkých vekových skupinách na úrovni HBSC priemeru. Výskyt nadhmotnosti a obezity nepresiahol v skupine dievčat 10% a v skupine chlapcov sa pohyboval medzi 7% (11-roční) až 15% (15-roční). Naopak 11- a 13-roční slovenskí školáci v porovnaní s priemerom HBSC štúdie častejšie držia diétu a patria do prvej desiatky krajín s najvyšším diétujúcich školákov.

NUTRIČNÉ SPRÁVANIE

Slovenskí ale i českí školáci sú výrazne pod priemerom HBSC krajín v počte školákov, ktorí každodenne raňajkujú ale i v počte školákov, ktorí raňajkujú a večerajú spolu s rodičmi. Vo veku 15 rokov na Slovensku iba 8% dievčat a 12% chlapcov s rodičmi raňajkuje a 14% dievčat a 16% chlapcov večeria každý deň.

Nadpriemerná je konzumácia sladených nápojov. Na Slovensku každé štvrté dievča a tretí chlapec vo veku 15 rokov pije sladené nápoje každý deň, kým na Ukrajine je to len 12% dievčat a 17 chlapcov a vo Fínsku len 1% dievčat a 5% chlapcov.

RIZIKOVÉ SPRÁVANIE

Kým na Slovensku fajčí aspoň raz týždenne 18% dievčat a 16% chlapcov vo veku 15 rokov, vo Veľkej Británii je to len 8% dievčat a 6% chlapcov a v Nórsku len 3% dievčat a 5% chlapcov.

Sexuálne správanie sa skúmalo iba u 15-ročných školákov. Slovenskí a poľskí školáci sú pod priemerom HBSC štúdie v oblasti skúseností s pohlavným stykom, naopak nad priemerom je Maďarsko a Česká republika.

NÁSILNÉ SPRÁVANIE

Slovenskí, českí ale i maďarskí chlapci sa zapájajú do bitky častejšie ako ich rovesníci z ostatných krajín čo týmto krajinám prinieslo umiestnenie v prvej desiatke krajín HBSC. Kým každý piaty slovenský chlapec vo veku 13 či 15 rokov sa zapojil do bitky aspoň 3-krát v uplynulom roku, vo Fínsku je to len 7-8% chlapcov v tomto veku. Alarmujúcim zistením je vysoký výskyt aktérov šikanovania medzi slovenskými školákmi. K šikanovaniu spolužiakov sa priznalo 11% dievčat a 17% chlapcov vo veku 15 rokov na Slovensku, kým v Českej republike to boli len 3% dievčat a 5% chlapcov.

VOLENOČASOVÉ AKTIVITY

Slovensko ako i Ukrajina patria do prvej desiatky krajín podľa počtu žiakov, ktorí sa venujú fyzickej aktivite každý deň. Slovensko sa ale umiestnilo v prvej desiatke krajín i podľa počtu žiakov, ktorí strávia pri TV 2 a viac hodín denne. Opačná situácia bola v Maďarsku, ktoré sa zaradilo medzi krajiny s najnižším počtom školákov tráviacich nadmerné množstvo času pri TV.

RODINA

Slovenským školákom sa v porovnaní s ich rovesníkmi z iných krajín komunikuje s matkou i otcom ťažšie a umiestnili sa v týchto indikátoroch medzi 10 krajinami s najnižším počtom školákov, ktorí uviedli, že ich komunikácia s matkou či otcom je ľahká. Napríklad, kým na Ukrajine a v Maďarsku až 70% chlapcov a 81% dievčat vo veku 15 rokov považuje komunikáciu s otcom za ľahkú, na Slovensku je to len 40% chlapcov a 64% dievčat.

ŠKOLA

Slovensko ako i Česká republika patria ku krajinám s najnižším počtom školákov, ktorým sa páči v škole a ktorí vnímajú, že ich spolužiaci sú priateľskí a milí. Opačná situácia je napríklad v Maďarsku, Poľsku či Ukrajine, ktoré sa vyznačovali nadpriemerne vysokou

mierou spokojnosti školákov so školou a to napriek tomu, že vnímaná opora spolužiakov bola vzhľadom k ostatným krajinám HBSC podpriemerná.

Medzinárodná správa je umiestnená na <http://www.hbsc.org/publications/international/>

Národné správy sú umiestnené na <http://www.hbsc.org/membership/countries/index.html>

Informácie o sprievodných podujatiach: bit.ly/hbsc2016

Pre ďalšie informácie môžete kontaktovať:

Mgr. Peter Kolarčík, PhD

Člen slovenského tímu HBSC

Ústav psychológie zdravia

Lekárska fakulta

Univerzita P. J. Šafárika

Trieda SNP 1, 04011 Košice, Slovensko

Tel.: 055 234 3396, 0908 032 992

E-mail: peter.kolarcik@upjs.sk